

DZIEDZICTWO KULTUROWE PO KLASZTORACH
SKASOWANYCH NA ZIEMIACH DAWNEJ RZECZYPOSPOLITEJ
ORAZ NA ŚLĄSKU W XVIII I XIX W.: LOSY, ZNACZENIE, INWENTARYZACJA

WWW.KASATY.PL

Losy i znaczenie dziedzictwa kulturowego
po klasztorach skasowanych na ziemiach
zaboru rosyjskiego w latach 1864–1905.
w 150. rocznicę wielkiej kasaty klasztorów
dokonanej w 1864 r.

25–27 września 2014 r., Mąchocice Kapitulne k. Kielc

The fate and significance of the cultural
heritage of dissolved monasteries
in territories annexed by Russia, 1864–1905.
on the 150th anniversary of the great dissolution
of monasteries carried out in 1864

25–27 September 2014, Mąchocice Kapitulne near Kielce

KONFERENCJA organizowana w ramach projektu *Dziedzictwo kulturowe po klasztorach skasowanych na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej oraz na Śląsku w XVIII i XIX w.: losy, znaczenie, inwentaryzacja* (11H 11 021280) finansowanego w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” w latach 2012–2016.

CONFERENCE organized within the framework of project *Cultural heritage of dissolved monasteries on the territory of former Poland and in Silesia in 18th and 19th centuries: fate, significance, cataloguing* (11H 11 021280) financed by the Ministry of Science and Higher Education under the name of the “National Programme for the Development of Humanities” in the years 2012–2016.

PROGRAM / AGENDA

25 IX 2014 (Czwartek / Thursday)

Sala konferencyjna / Conference room

13⁰⁰ Rejestracja uczestników / Registration of participants

14⁰⁰ Uroczyste otwarcie konferencji / Opening ceremony

I. Przed kasatą / Before the dissolution

14⁰⁵–14¹⁵ **o. Aleksander SITNIK OFM** (Klasztor Bernardynów w Krakowie), *Życie zakonne bernardynów prowincji litewsko-ruskiej w XIX w.* / komunikat [*The monastic life of the Franciscan Observants (Bernardines) of the Lithuanian-Ruthenian Province in the 19th century* / short communication paper]

14¹⁵–14³⁵ **o. Aleksander SITNIK OFM** (Klasztor Bernardynów w Krakowie), *Udział bernardynów w powstaniu styczniowym i ich późniejsze losy* [*The participation of the Franciscan Observants (Bernardines) in the January Uprising and their subsequent fate*]

14³⁵–14⁵⁵ **Jarosław KITA** (Instytut Historii Uniwersytetu Łódzkiego w Łodzi), *Udział zakonników i klasztorów regionu łódzkiego w Powstaniu Styczniowym* [*The participation of monks and monasteries of the Łódź region in the January Uprising*]

14⁵⁵–15¹⁵ **o. Marek MIŁAWICKI OP** (Dominikański Instytut Historyczny w Krakowie), *Dominikanie na ziemiach zaboru rosyjskiego w przededniu i po Powstaniu Styczniowym* [*The Dominicans in the territories annexed by Russia on the eve of and after the January Uprising*]

15¹⁵–15³⁵ Dorota MATYASZCZYK (Poznań), *Wspaniały początek tragiczny koniec – kapucyni w Łądzie nad Wartą w latach 1850–1864* [A magnificent beginning and a tragic end – the Capuchins in Łódź on Warta in 1850–1864]

15³⁵–16⁰⁰ Dyskusja / Discussion

16⁰⁰–16³⁰ Przerwa na kawę / Coffee Break

II. Kasata / The dissolution

16³⁰–16⁵⁰ ks. Janusz KRÓLIKOWSKI (Wydział Teologiczny Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, Sekcja w Tarnowie), *Kasaty klasztorów paulińskich po 1864 r. w świetle akt kapitulnych zakonu* [The dissolutions of Pauline monasteries after 1864 in the light of the Order's Acts of the Chapter]

16⁵⁰–17¹⁰ Dominika BURDZY (Instytut Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach), *Kasata klasztoru dominikanów przy kościele św. Jakuba w Sandomierzu w 1864 r. i jej konsekwencje* [The dissolution of the Dominican Monastery at the St. James' Church in Sandomierz in 1864 and its consequences]

17¹⁰–17³⁰ Anna SZYLAR (Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. prof. S. Tarnowskiego w Tarnobrzegu), *Klasztor klarysek chęcińskich i jego kasata w świetle archiwaliów w Archiwum Diecezjalnym w Kielcach* [The Convent of Poor Clares in Chęciny and its dissolution in the light of documents from the Diocesan Archives in Kielce]

17³⁰–17⁵⁰ Ewa DANOWSKA (Instytut Bibliotekoznawstwa i Dziennikarstwa Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach), *Starania w 1867 r. o uchronienie przed kasatą klasztoru bernardynów w Radeczniczy* [Attempts to save the Franciscan Observant (Bernardine) Monastery in Radecznicza from dissolution in 1867]

REFERAT WYŁOŻONY / SELF READ PAPER

o. Roland PREJS OFMCap (Katedra Dziejów Teologii Wydziału Teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Lublinie), *Kasata klasztorów w 1864 r. a Polska Prowincja Kapucynów* [*The dissolution of monasteries in 1864 and the Polish Capuchin Province*]

17⁵⁰–18²⁰ Dyskusja / Discussion

18²⁰–18⁵⁰ Przerwa na kawę / Coffee Break

III. Pokasacyjne losy zakonników / The fate of the religious after the dissolution

18⁵⁰–19¹⁰ **Magdalena UJMA** (Instytut Historii Uniwersytetu Opolskiego w Opolu), *Losy jezuitów z zaborów austriackiego i rosyjskiego w latach 1846, 1848 i 1864 w świetle dokumentacji Namiestnictwa Galicyjskiego* [*The fate of the Jesuits from the territories annexed by Austria and Russia in 1846, 1848 and 1864 in the light of documents of the Galician Governorate*]

19¹⁰–19³⁰ **Zdzisław WŁODARCZYK** (Kolegium Nauczycielskie w Wieluniu), *Dzieje klasztoru tzw. zbiorczego augustianów-eremitów w Wieluniu w latach 1864–1893* [*The history of the so-called collective monastery of Augustinian Hermits in Wieluń in 1864–1893*]

REFERAT WYŁOŻONY / SELF READ PAPER

o. Roland PREJS OFMCap (Katedra Dziejów Teologii Wydziału Teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Lublinie), *Zanik obecności zakonników franciszkańskich w diecezji sandomierskiej po 1864 r.* [*The disappearance of Franciscan monks from the Diocese of Sandomierz after 1864*]

19³⁰–19⁵⁰ **Małgorzata MILECKA** (Katedra Projektowania i Konserwacji Krajobrazu Wydziału Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie), *Pokasacyjne losy zespołu klasztornego bernardynów w Piotrkowie Trybunalskim* [Post-dissolution fate of the Franciscan Observant (Bernardine) Monastery in Piotrków Trybunalski]

19⁵⁰–20¹⁰ **Dyskusja / Discussion**

20³⁰ **Uroczysta kolacja (w hotelu) / Banquet (in the hotel)**

26 IX 2014 (piątek / Friday)

IV. Badania i źródła / Research and sources

9⁰⁰–9¹⁵ **Marek DERWICH** (Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego), *Na półmetku: projekt „Dziedzictwo kulturowe po klasztorach skasowanych na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej oraz na Śląsku w XVIII i XIX w.: losy, znaczenie, inwentaryzacja” po 2,5 latach realizacji. Stan i dalsze kierunki badań* [Halfway through: the project “Cultural heritage of dissolved monasteries on the territory of former Poland and in Silesia in 18th and 19th centuries: fate, significance, cataloguing” two-and-a-half years after its launch. State and further directions of research]

9¹⁵–9³⁵ **Konrad SZYMAŃSKI** (Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego), **Weronika WOJCIECH** (Biuro Projektu we Wrocławiu), *Stan prac nad bazami danych i Portalem Wiedzy projektu badawczego „Dziedzictwo kulturowe po klasztorach skasowanych na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej oraz na Śląsku w XVIII i XIX w.: losy, znaczenie, inwentaryzacja* [A report on the work on databases and Knowledge Portal in the project “Cultural heritage of dissolved monasteries on the territory of former Poland and in Silesia in 18th and 19th centuries: fate, significance, cataloguing”]

9³⁵–9⁵⁵ Waldemar ROZYNKOWSKI (Instytut Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika), *Uposażenia klasztorów w Królestwie Polskim w świetle „Memorjału” ks. Adolfa Piotra Szelążka* [Endowments of monasteries in the Kingdom of Poland in the light of Fr. Adolf Piotr Szelążek's "Memorial"]

9⁵⁵–10¹⁵ Dyskusja / Discussion

10¹⁵–10⁴⁵ Przerwa na kawę / Coffee Break

10⁴⁵–11⁰⁵ ks. Robert KANTOR (Wydział Teologiczny Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, Sekcja w Tarnowie), *Postanowienia ukazu carskiego z 22 XI 1864 r. dotyczące utrzymania i zarządu klasztorów w Królestwie Polskim* [The provisions of the tsar's ukase of 22 November 1864 on the maintenance and management of monasteries in the Kingdom of Poland]

11⁰⁵–11²⁰ Irena WODZIANOWSKA (Instytut Historii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Lublinie), *Przyczynek do kasat klasztornych w latach 60 i 70ch na Litwie i Białorusi. Raporty płk. S. Daniłowa / komunikat* [The dissolution of monasteries in the 1860s and 1870s in Lithuania and Belarus. The reports of Col. S. Danilov / short communication paper]

11²⁰–11⁴⁰ Małgorzata KOŚKA (Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie), *Źródła do kasaty 1864 r. w zasobie Archiwum Głównego Akt Dawnych* [Sources for the study of the 1864 dissolution in the Central Archives of Historical Records]

REFERATY WYŁOŻONY / SELF READ PAPERS

Anna GAŚSIOR (Tarnów), *Rosyjskie rozporządzenia dotyczące kasaty klasztorów z lat 1865–1900* [Russian ordinances concerning dissolutions of monasteries of 1865–1900]

Dorota LEWANDOWSKA (Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie), *Udział duchowieństwa diecezjalnego i zakonnego w powstaniu styczniowym oraz represje popowstaniowe w źródłach archiwalnych z zasobu Archiwum Głównego Akt Dawnych* [The participation of the secular and the religious clergy in the January Uprising and post-Uprising repressions in sources kept in the Central Archives of Historical Records]

11⁴⁰–12⁰⁰ **Dyskusja / Discussion**

12⁰⁰–12²⁰ **Przerwa na kawę / Coffee Break**

V. Na Ziemiach Zabrzanych / In the Stolen Lands

12²⁰–12⁴⁰ **Witalij ROSOWSKI** (Ośrodek Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Lublinie), *Kasaty męskich klasztorów rzymskokatolickich na Podolu, Wołyniu i Kijowszczyźnie w latach 1864–1866 – przyczyny, przebieg, skutki* [The dissolution of male Roman Catholic monasteries in Podolia, Volhynia and the Kiev region in 1864–1866 – causes, course and effects]

12⁴⁰–13⁰⁰ **ks. Grzegorz KOPIJ** (Archidiecezja Wrocławska), *Losy wyposażenia kościoła klasztornego reformatów w Dederkałach Wielkich na Wołyniu po kasacie klasztoru w 1891 r.* [The history of furnishings from the former Reformati Monastery Church in Dederkały Wielkie in Volhynia after the dissolution of the monastery in 1891]

13⁰⁰–13²⁰ **Tadeusz M. TRAJDOS** (Instytut Historii PAN w Warszawie), *Kasata i losy po kasacie opactwa benedyktynów w Starych Trokach* [The dissolution of the Benedictine Abbey in Stare Troki and its subsequent fate]

VI. Pokasacyjne losy budowli i wyposażenia / The fate of buildings and furnishings after the dissolution

- 13²⁰–13⁴⁰ Monika OŻÓG** (Akademia Ignatianum w Krakowie), **Kazimierz OŻÓG** (Uniwersytet Opolski), *Dziedzictwo kulturowe pozostałe po kasacie klasztoru kanoników regularnych św. Augustyna w Kraśniku* [The cultural heritage remaining after the dissolution of the Monastery of Canons Regular of St. Augustine in Kraśnik]
- 13⁴⁰–14⁰⁰ Dyskusja / Discussion**
- 14⁰⁵–15¹⁵ Obiad (w hotelu) / Lunch (in the hotel)**
- 15¹⁵–15³⁵ Dorota WEREDA** (Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach), *Przebieg kasaty klasztoru bazylianów w Białej (Podlaskiej) oraz losy jego zabudowań i wyposażenia, w tym księgozbioru* [The dissolution of the Basilian monastery in Biała (Podlaska), and the fate of its buildings and furnishings, including the library]
- 15³⁵–15⁵⁵ Andrzej BUCZYŁO** (Instytut Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu), *Stan i wyposażenie cerkwi klasztornej bazylianów w Białej (Podlaskiej) w momencie kasaty klasztoru w 1864 r. w świetle materiałów z Archiwum Państwowego w Lublinie z zespołu „Chełmski Konsystorz Greckokatolicki”* [The condition and furnishings of the Basilian Greek Catholic Monastic Church in Biała (Podlaska) at the time of the 1864 dissolution in the light of documents from the State Archives in Lublin, from the “Chełm Greek Catholic Consistory” fonds]
- 15⁵⁵–16¹⁵ Beata LORENS** (Instytut Historii Uniwersytetu Rzeszowskiego w Rzeszowie), *Monaster bazyliański i cerkiew Przemienienia Pańskiego w Lublinie w przededniu kasaty i ich losy po 1864 r.* [The Basilian Monastery and the Orthodox Church of the Transfiguration in Lublin on the eve of the dissolution and their fate after 1864]

16¹⁵–16³⁵ Dyskusja / Discussion

16³⁵–17⁰⁰ Przerwa na kawę / Coffee Break

17⁰⁰–17²⁰ Cezary JASTRZĘBSKI (Instytut Geografii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach), *Losy klasztoru reformatów w Kątach Starych (Stopnica) po kasacie w 1864 r.* [The history of the Reformati Monastery in Kąty Stare (Stopnica) after the 1864 dissolution]

17²⁰–17⁴⁰ Emilia ZIÓŁKOWSKA (Katedra Historii Sztuki i Kultury Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu), *Inwentaryzacja budowlana warszawskich klasztorów skasowanych w 1864 r.* [A structural condition survey of Warsaw monasteries dissolved in 1864]

17⁴⁰–18⁰⁰ Joanna DZIK (Kraków), *Losy dekoracji malarskich w kościołach klasztorów bernardyńskich skasowanych w 1864 r.* [The history of painting decorations in Franciscan Observant (Bernardine) churches dissolved in 1864]

REFERAT WYŁOŻONY / SELF READ PAPER

Czesław HADAMIK (Kielce) *Opactwo benedyktynów Świętego Krzyża na Łyscu po supresji. Przekształcenia budowlane i przestrzenne w latach 1820–1914* [The Benedictine Holy Cross Monastery on Łysiec after the suppression. Structural and spatial transformations in 1820–1914]

18⁰⁰–18²⁰ Dyskusja / Discussion

18²⁰–18⁴⁰ Przerwa na kawę / Coffee Break

VII. Po kasacie / After the dissolution

18⁴⁰–18⁵⁵ Małgorzata KOŚKA (Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie), *Wpływ kasaty 1864 r. na zmiany w strukturze parafialnej Warszawy / komunikat* [Sources for the study of the 1864 dissolu-

tion in the Central Archives of Historical Records / short communication paper]

18⁵⁵–19¹⁵ Tomasz KOWALSKI (Instytut Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu), *Łaskami słynąca figura Matki Bożej w kościele konwentualnym benedyktynek w Sierpcu; kult maryjny przed i po kasacie opactwa* [The gracious statue of the Madonna in the Benedictine Conventual Church in Sierpc; Marian cult before and after the dissolution of the abbey]

19¹⁵–19³⁵ Maksymilian KUŚKA (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie; Archiwum i Biblioteka OO. Bonifratrów w Cieszyźnie), *Przez likwidacje i kasaty do ostatecznego upadku. Zarys dziejów bonifratrów na terenie Imperium Romanowów w XIX stuleciu* [Through closures and dissolutions to the final collapse. An outline of the history of the Brothers Hospitallers of St. John of God in the Romanov Empire in the 19th century]

19³⁵–19⁵⁵ Patrycja GĄSIOROWSKA (Instytut Historii PAN, Oddział w Krakowie), *Echa represji wobec klasztorów w Królestwie Polskim na łamach krakowskiego „Czasu”* [Echoes of repressions towards monasteries in the Kingdom of Poland found in the Cracow daily newspaper “Czas”]

19⁵⁵–20¹⁵ Dyskusja i podsumowanie obrad / Discussion and summing up of the conference

20³⁰ Kolacja / Dinner

27 IX 2014 (SOBOTA / saturday)

8³⁰–18⁰⁰ OBJAZD NAUKOWY / STUDY TOUR:

MĄCHOCICE KAPITULNE (wyjazd o 8⁰⁰) [departure at 8⁰⁰]

PIŃCZÓW

9⁰⁰–10³⁰ klasztor popauliński, klasztor franciszkański (*kiedy w Pińczowie dnieje?*) [former Pauline monastery, Franciscan monastery (*When does the daybreak come in Pińczów?*)]

BUSKO-ZDRÓJ

11⁰⁰–11⁴⁵ klasztor ponorbertański (*co może zdziałać siarkowodór*) [former Premonstratensian monastery (*the effects of hydrogen sulphide*)]

SZANIEC

12⁰⁰–12⁴⁵ miejsce po klasztorze kamedułów (*dłaczego kto ma Chroberz, Książ i Szaniec może iść z królową w taniec?*) [site of the former Camaldolese monastery (*Why may the one who owns Chroberz, Książ and Szaniec dance with the queen?*)]

PIOTRKOWICE

13⁰⁰–14³⁰ klasztor pobernardyński i pobenoński, obecnie karmelitański (*ławeczka miłości*) [former Franciscan Observant (Bernardine) and Bennonite monastery, now a Carmelite monastery (*the bench of love*)]

KIELCE (przyjazd ok. 15⁰⁰) [arrival approx. at 15⁰⁰]:

15⁰⁰–16⁰⁰ obiad w hotelu „Karczówka” [lunch at “Karczówka” hotel]

16¹⁵–17³⁰ klasztor pobernardyński, obecnie pallotyńów **na Karczówce** (*unikatowa św. Barbara*) [former Franciscan Observant (Bernardine), now Pallotine monastery in Karczówka (*unique St. Barbara*)]

MĄCHOCICE KAPITULNE (przyjazd ok. 18⁰⁰)

[return approx. at 18⁰⁰]

DZIEDZICTWO KULTUROWE PO KLASZTORACH
SKASOWANYCH NA ZIEMIACH DAWNEJ RZECZYPOSPOLITEJ
ORAZ NA ŚLĄSKU W XVIII I XIX W.: LOSY, ZNACZENIE, INWENTARYZACJA

WWW.KASATY.PL

ORGANIZATORZY:

Wrocławskie Towarzystwo Miłośników Historii
Oddział Polskiego Towarzystwa Historycznego
Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego

ORGANISERS:

Wrocław Friends of History Society,
branch of the Polish Historical Society
Institute of History of the University of Wrocław

KOMITET ORGANIZACYJNY / THE ORGANISING COMMITTEE:

prof. dr hab. Marek DERWICH
Weronika WOJCIECH
mgr Katarzyna ROMANOW

NARODOWY PROGRAM
ROZWOJU HUMANISTYKI